

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Martinem Kopou ve věci

žalobce: **D. B.**
státní příslušnost R. U.
t. č. pobytem X
zastoupen Organizací pro pomoc uprchlíkům, z. s.
se sídlem Kovářská 4, 190 00 Praha 9

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor azylové a migrační politiky**
poštovní schránka 21/OAM, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 20. 10. 2022, č. j. OAM-321/ZA-ZA12-VL13-R2-2019,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne ze dne 20. 10. 2022, č. j. OAM-321/ZA-ZA12-VL13-R2-2019 *se ruší* a věc *se vrací* žalovanému k dalšímu řízení
- II. Žalobci *se nepřiznává* náhrada nákladů řízení
- III. Žalovaný *nemá právo* na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Podstata věci

1. Krajský soud v Praze již jednou zrušil rozhodnutí žalovaného o žádosti žalobce o mezinárodní ochranu. Zavázal žalovaného, aby se znovu zabýval jeho azylovým příběhem. Žalobce v Česku žije již více než 15 let. Umřela mu tady manželka, poté co se dozvěděla, že jejich syna v Uzbekistánu zavraždila policie. Žalobce má kvůli těmto událostem psychické a další zdravotní problémy. Kromě toho mu hrozí, že by se mohl stát osobou bez státní příslušnosti. Krajský soud musel teď posoudit, zda žalovaný vyhověl závaznému právnímu

názoru Krajského soudu v Praze a zda posoudil důvody žádosti žalobce o mezinárodní ochranu, jak měl.

II. Rozhodnutí žalovaného, související skutkové okolnosti a dosavadní procesní postup

2. Žalobce požádal v dubnu 2019 o mezinárodní ochranu. Při poskytnutí údajů k žádosti mimo jiné uvedl, že je vdovec. Manželka mu zemřela v prosinci 2018. Zmínil tehdy, že děti nemá. Do Česka přicestoval v červenci 2006 na základě povolení k pobytu za účelem podnikání. Je zdravý a neužívá žádné léky. K důvodům podání žádosti sdělil, že podle uzbeckých zákonů mu tam hrozí vězení na 5 let, protože nemá doklady. Neregistroval se na ambasádě. Kromě toho mu v Česku zemřela manželka. Proto zde chce zůstat. V Uzbekistánu se nedá žít, zvláště pokud vám je 60 let.
3. Při pohovoru žalobce mimo jiné řekl, že se v roce 2006 rozhodl vycestovat z vlasti, protože tam neměl práci. Během vycestování ze země potíže neměl. Potvrdil, že neměl žádné potíže s orgány veřejné moci. Ve vlasti byl naposledy v roce 2008 na dovolené. Přicestoval i odcestoval bez potíží. Během pobytu v Česku jej zaměstnávali různí zaměstnavatelé. V srpnu 2018 podal žádost o prodloužení povolení k pobytu a o cestovní průkaz totožnosti. Neúspěšně. Cestovní doklady včetně žádosti a všech materiálů k trvalému pobytu mu odcizili v roce 2011 nebo 2012 na Václavském náměstí. Oznámil to na policii, ale nemá o tom žádný doklad. Na ambasádu se neobrátil, protože tam tyhle otázky neřeší. Musel by se vrátit zpět do Taškentu, což nechtěl, protože by se už nemohl vrátit zpět do Česka. Ambasáda je až v Německu a poskytují služby jen těm, kdo už mají povolení k trvalému pobytu. Žalobce ho neměl.
4. O mezinárodní ochranu žalobce požádal až nyní, protože nevěděl, co má dělat. Poslední dobu neměl žádné bydliště, spal na noclehárně. K obavám z návratu uvedl, že se bojí, že ho na letišti zadrží policie. Od ztráty dokladů nemá registraci na ambasádě a podle zákona mu hrozí pokuta nebo vězení do pěti let. Závěrem sdělil, že má v zemi původu bratra, ale není s ním již 20 let v kontaktu. Považoval za možné, že jeho bratr taktéž odcestoval.
5. Při seznámení s podklady rozhodnutí žalobce sdělil, že mu policisté v zemi původu zabili syna. A že jemu samotnému tam hrozí smrt. Uzbecká policie prodává drogy a je tam velká korupce. V následném písemném vyjádření žalobce vyjádřil obavu z toho, že by mohl ztratit své občanství, protože dlouho pobýval v zahraničí, nekomunikoval se státními orgány a nedisponuje doklady. To jsou podle uzbeckého zákona o státním občanství důvody k jeho odejmutí. Později žalovanému doložil lékařskou zprávu o tom, že trpí psychickými problémy.
6. V únoru 2020 žalovaný neudělil žalobci mezinárodní ochranu. Toto rozhodnutí ale zrušil Krajský soud v Praze svým rozsudkem ze dne 17. 6. 2021, č. j. 45 Az 5/2020-75. Žalovaný podle něj pochybil jak ve vztahu ke zjištění skutkového stavu, tak ve vztahu k odůvodnění rozhodnutí. Rozhodnutí žalovaného bylo nepřezkoumatelné ve vztahu k § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Žalovaný se totiž řádně nezabýval posouzením zásahu do práva žalobce na soukromý a rodinný život. Nezohlednil některé skutečnosti, které žalobce tvrdil a dokládal – například pokud jde o možné pozbytí státní příslušnosti nebo jeho zdravotní stav a vraždu syna. Informace o zemi původu, které žalovaný shromáždil, byly pouze obecné a bez dostatečné vazby na žalobcem uváděné důvody. Ve správním spisu chyběly informace ohledně předchozích pobytových oprávnění žalobce.

7. Žalovaný také opomněl zohlednit, že v minulosti u žalobce konstatoval existenci důvodů znemožňujících jeho vycestování. Měl vysvětlit, proč je nyní jeho závěr opačný. Žalovaný dále nezohlednil zdravotní stav žalobce, který dokládal, že trpí psychickými problémy. Nezabýval se jejich vážností a neposoudil dopady navrácení žalobce do země původu na jeho zdravotní stav. V neposlední řadě krajský soud žalovanému vytkl i nedostatečné odůvodnění ve vztahu k neudělení humanitárního azylu.
8. Žalovaný ovšem rozhodnutím ze dne 20. 10. 2022, č. j. OAM-321/ZA-ZA12-VL13-R2-2019, opět žalobci mezinárodní ochranu neudělil („rozhodnutí žalovaného“). Správní spis doplnil o dokumenty k pobytové historii žalobce, negativní závazné stanovisko k možnosti vycestování z roku 2015 a nové informace o zemi původu. Doplnující pohovor se žalobcem žalovaný neprovedl. Žalobce do spisu doložil několik lékařských zpráv o svém zdravotním stavu.
9. Žalovaný se nejprve zabýval otázkou státního občanství žalobce. Zdůraznil, že žalobce nedoložil, že by uzbecké občanství pozbyl. Ani se nepokusil kontaktovat příslušné orgány. Žalovaný si opatřil zákon o státním občanství Uzbekistánu a výnos prezidenta č. UP-6185. Podle čl. 9 uvedeného zákona platí, že „[p]obyt státního občana Republiky Uzbekistán v zahraničí nemá za následek pozbytí státního občanství Republiky Uzbekistán“. Článek 25 téhož zákona sice hovoří o tom, že státní občanství Uzbekistánu lze mimo jiné pozbyt tehdy, pokud osoba trvale žije v zahraničí a bez závažných důvodů se po dobu sedmi let nezapsala do evidence konzulárního úřadu. Podle čl. 4 ale o pozbytí státního občanství Uzbekistánu rozhoduje prezident Uzbekistánu svým výnosem, který vstupuje v platnost dnem jeho podpisu. Bod 43 výnosu prezidenta pak stanovuje, že „[o]sobě, která pozbyla občanství Republiky Uzbekistán, se vydává potvrzení o pozbytí státního občanství Republiky Uzbekistán. Toto potvrzení se zpracovává na úředním formuláři zmocněného orgánu a je opatřeno podpisem vedoucího orgánu s uvedením pracovního zařazení a úředním razítkem.“
10. Žalovaný dále odkázal na čl. 44 zákona o státním občanství Uzbekistánu, podle kterého může osoba, která má trvalý pobyt v zahraničí, podat konzulárnímu úřadu dotazník, během jehož zpracování se kontroluje, zda osoba má nebo nemá státní občanství Uzbekistánu. Na základě výsledků posouzení posléze obdrží potvrzení o tom, že není státním občanem Uzbekistánu. Podle čl. 27 daného zákona má občan, který trvale žije v zahraničí a bez závažných důvodů se nezapsal do státní konzulární evidence po dobu sedmi let, právo podat u konzulárního úřadu i dodatečně žádost o zařazení do stálé konzulární evidence. V případě důvodů hodných zvláštního zřetele ho pak lze do stálé konzulární evidence zařadit. Těmito důvody jsou mimo jiné onemocnění nebo absence konzulárního úřadu v zemi pobytu. Žalobce tedy má možnost se i dodatečně do konzulární evidence zapsat.
11. Žalovaný každopádně neshledal důvod pro udělení azylu. Hlavním motivem odchodu žalobce z vlasti v roce 2006 byla snaha o výdělek v zahraničí. O mezinárodní ochranu žádá kvůli legalizaci pobytu. Obava žalobce ze zatčení kvůli dlouhodobému pobytu v zahraničí je účelová. Žalobce v minulosti opakovaně cestoval do Uzbekistánu, aniž by měl nějaký problém. Nijak nevysvětlil, proč by právě jej měli potrestat. V Uzbekistánu dochází v posledních letech k uvolňování migračních předpisů a podpoře cestování občanů za prací. Informaci o zavraždění žalobcova syna policií žalobce uvedl až později v řízení. Nijak neobjasnil okolnosti synova úmrtí. Ani nenaznačil, proč by uzbecké státní orgány měly mít ve spojení se smrtí syna zájem o žalobce.

12. Ve vztahu k humanitárnímu azylu žalovaný odkázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu týkající se výkladu pojmu *důvody hodné zvláštního zřetele*. U žalobce je neshledal. Důvodem pro udělení humanitárního azylu není existence rodinných vazeb na území Česka. Žalobce přitom v Česku nikoho nemá. Je dospělým, právně způsobilým člověkem, který i přes invaliditu I. stupně dokáže pracovat. Před podáním žádosti o mezinárodní ochranu neměl hlášenou adresu pobytu, spal na noclehárně a nepracoval. Nijak neřešil svůj pobyt. Žalobce není invalidním ve III. stupni invalidity. Trpí vysokým tlakem, problémy se srdcem, diabetem, spánkovou apnoe a projevy deprese a úzkosti. V souvislosti s těmito zdravotními problémy však nepodstupuje žádnou speciální léčbu, která by se vázala na území Česka.
13. Podle informace českého MZV je obecná úroveň poskytování zdravotní péče v Uzbekistánu dobrá a dostupná. To platí i pro psychologickou a psychiatrickou péči. Léky jsou dostupné v širokém rozsahu. Žalobce se aktuálně nenachází v bezprostředním ohrožení života. I podle judikatury Evropského soudu pro lidská práva mohou zdravotní problémy cizince v souvislosti s jeho vyhoštěním vést k porušení čl. 3 Evropské úmluvy o lidských právech („Úmluva“) pouze výjimečně. Případ žalobce takovým není. Účelem humanitárního azylu není řešit situace osob, pro které by případná léčba v Česku byla výhodnější než v zemi jejich původu.
14. Žalovaný nenašel ani důvod pro udělení doplňkové ochrany. Ve vztahu k § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu uvedl, že žalobce je dospělou a plně svéprávnou osobou. Na území Česka nežije žádný z jeho příbuzných. Žalobce sice upozorňuje na délku svého pobytu v Česku, ale před podáním žádosti o mezinárodní ochranu neměl kde bydlet, spal na noclehárně, neměl finance a svůj neoprávněný pobyt nijak aktivně neřešil. Tyto okolnosti nesvědčí o vybudování silných sociálních či soukromých vazeb na území Česka. Pokud žalobce žil v Česku dlouho a mluví česky, neznámá, to že se nebude moci reintegrovat v zemi původu.
15. Žalovaný se opřel o odkaz na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 5. 2010, č. j. 6 Azs 5/2010-57, ve kterém soud uvedl, že „[d]ůvody pro udělení mezinárodní ochrany jsou dány zákonem o azylu a z něj je zřejmé, že mezinárodní ochrana se uděluje ze zcela jiných závažných důvodů, především z důvodů pronásledování či hrozby vážné újmy v zemi původu žadatele. Nejvyšší správní soud dále konstatuje, že tím, že stěžovateli nebyla udělena doplňková ochrana, nebylo porušeno jeho právo na respektování soukromého a rodinného života, neboť stěžovateli nic nebrání v tom, aby toto své právo realizoval ve své vlasti. V případě, že stěžovatel hodlá realizovat své právo na rodinný život na území České republiky, nezbavuje jej to povinnosti dodržovat pravidla stanovená pro pobyt cizinců v České republice, přičemž i v případě, že nejsou naplněny podmínky pro udělení azylu, zákon o pobytu cizinců poskytuje možnosti legalizace pobytu na území České republiky.“ Závěrem žalovaný dodal, že žalobce přijel do Česka v roce 2006. Bylo mu tehdy 48 let. Do té doby žil v Uzbekistánu. Poměr let, které strávil v Česku, ve srovnání s dobou strávenou v zemi původu, proto také nesvědčí o nemožnosti jeho zpětné reintegrace.

III. Obsah žaloby

16. Žalobce namítá, že žalovaný dostatečně nerespektoval závazný právní názor krajského soudu. Krajský soud žalovanému vytkl, že se řádně nezabýval posouzením zásahu do práva žalobce na soukromý a rodinný život. Žalovaný totiž nevzal v potaz jednotlivé skutečnosti týkající se předchozího rodinného života žalobce na území Česka a jeho současného soukromého života. Žalovaný se měl vypořádat s otázkou, zda délka pobytu žalobce (nyní

již 17 let), jeho pobytová historie, znalost českého jazyka i českých reálií a jeho sociální vazby nejsou relevantním důvodem pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Žalobce odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 7. 2013, č. j. 6 Azs 15/2013-35, ze kterého plyne, že závazky plynoucí z čl. 8 Úmluvy dopadají i na cizince, kteří nemají v Česku rodinu, protože pokrývají také právo na osobní život. Žalovaný se ve svém rozhodnutí zaměřuje pouze na to, že žalobce nemá kde bydlet. Opomíjí však pozitivní skutečnosti dokládající jeho integraci a vazby v Česku.

17. Byť skutečnost, že žalobce může být osobou bez státní příslušnosti sama o sobě nestačí k udělení mezinárodní ochrany, ve spojení s dalšími okolnostmi žalobcova života tomu tak být může. Tuto otázku ale žalovaný řádně nezkoumal. Vycházel pouze z toho, že žalobce nemá žádné rozhodnutí o zbavení státního občanství. Nezabýval se ale tím, co by se stalo v případě jeho návratu do Uzbekistánu poté, co by se obrátil na tamější státní orgány. Lze předpokládat, že státní orgány nemusí aktivně vyhledávat občany, o kterých nemají za poslední roky žádné informace. Pokud by je ale žalobce kontaktoval a občanství mu odňaly, bude v bezvýchodné situaci.
18. Krajský soud v Praze na několika místech svého zrušujícího rozsudku uvedl, že se žalovaný měl podrobněji zabývat vazbami žalobce v Česku. Od vydání tohoto rozsudku již uplynul více než jeden rok. Žalobce čekal, že ho žalovaný vyzve k doplňujícimu pohovoru, aby mohl osvětlit a popsat svůj soukromý život a vazby na Česko. K tomu ale nedošlo.
19. Žalovaný se dostatečně nevypořádal ani s posouzením žalobcova zdravotního stavu a dostupností lékařské péče v Uzbekistánu. Žalobce popisoval neustálé zhoršování jeho zdravotního stavu i přístup uzbecké společnosti k problémům psychického charakteru. Návrat do Uzbekistánu, kde navíc zavraždili žalobcova syna, by za daných okolností představoval porušení čl. 8 Úmluvy. Žalobce podpůrně odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 5. 2019, č. j. 7 Azs 435/2018-32.
20. Poslední námitka se týká způsobu, jakým žalovaný posoudil neudělení humanitárního azylu. Žalovaný nezohlednil, že žalobce prošel v posledních letech několika traumatizujícími událostmi – smrt manželky, syna, neustálá nejistota ohledně pobytového oprávnění, riziko návratu do země původu, překonání bezdomovectví. Žalobci je 62 let, plně se integroval do české společnosti, má zde sociální vazby, orientuje se v českých reáliích. Žalovaný uvádí, že se zabýval zejména rodinnou, sociální a ekonomickou situací žalobce a přihlédl k jeho věku a zdravotnímu stavu. Odůvodnění rozhodnutí žalovaného však neuvádí, proč neudělení humanitárního azylu považuje za humánní a jak vyjmenované aspekty žalobcova života posoudil. Všechny přitom svědčí spíše pro udělení humanitárního azylu. Žalobce si nedokáže představit, v jakém jiném případě by žadatel splnil podmínky pro udělení této formy ochrany.

IV. Vyjádření žalovaného

21. Žalovaný se velmi podrobně zabýval otázkou žalobcova státního občanství. Žalobce v řízení nedoložil žádný dokument, který by prokazoval, že pozbyl uzbeckou státní příslušnost. Poté, co přišel o své doklady, se nepokusil vyřídit si nové. Svou situaci nijak neřešil. To pouze znamená, že svou státní příslušnost nyní nedokáže prokázat. Neznačená to ale, že by žádnou neměl. Chybějící doklady jsou pouze výsledkem jeho nečinnosti, nikoliv objektivní nemožnosti je získat. Žalovaný si opatřil zákon o státním občanství Uzbekistánu a výnos prezidenta. Na základě těchto dokumentů dospěl k závěru, že obava žalobce z pozbytí

státního občanství v důsledku dlouholetého pobytu v zahraničí je nedůvodná. Žalobce se během svého života v Česku nikdy ani nepokusil zastupitelský úřad Uzbekistánu kontaktovat.

22. Žalovaný se zabýval i zdravotním stavem žalobce, stejně jako jeho osobní, rodinnou a ekonomickou situací, jak vyžadoval Krajský soud v Praze. Odkázal v tomto směru na odůvodnění svého rozhodnutí.
23. Závěrem žalovaný odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2004, sp. zn. 5 Azs 37/2003, podle kterého je azyl specifickým důvodem pro povolení k pobytu v Česku a nelze jej zaměňovat s ostatními formami legálního pobytu. Žalovaný odkázal žalobce na možnost řešit svůj pobyt prostřednictvím zákona o pobytu cizinců.

V. Doplnění žaloby s replikou žalobce

24. V replice/doplnění žaloby žalobce znovu zdůraznil, že žalovaný dostatečně neodstranil vady, které dříve vedly Krajský soud v Praze ke zrušení jeho rozhodnutí. Žalovaný nedoplnil pohovor za účelem zjištění informací o vazbách žalobce k Česku. Pouze povrchně konstatoval, že žalobce zde nemá rodinu ani zaměstnání. Žalovaný směšuje pojem rodinné a osobní vazby se socio-ekonomickou situací žadatele. Skutečnost, že se žalobce – jako osoba v důchodovém věku s přiznanou invaliditou I. stupně – po prodělání mnoha osobních traumat a bez přiznaného důchodu či jiných sociálních dávek, nachází ve složité finanční situaci, rozhodně nevylučuje silné vazby na území.
25. Žalobce je plně integrovaným členem české společnosti. Hovoří plynule česky, strávil zde čtrnáct let, má zde sociální vazby, rozumí zdejšími reáliím a orientuje se v základním fungování státních orgánů. Připravoval se k podání žádosti o trvalý pobyt. Je zde pochována jeho manželka. K těmto skutečnostem však žalovaný nepřihlédl.
26. Žalobce reálně nemůže požádat o žádné pobytové oprávnění podle zákona o pobytu cizinců, aniž by musel z Česka vycestovat. Ani v tom případě by ale s ohledem na svůj věk, absenci dokladů a přiznanou invaliditu nesplnil podmínky pro získání jakéhokoli pobytového oprávnění.
27. Žalovaný vyvozuje nesprávné závěry ze znění zákona o státním občanství Uzbekistánu. Tento zákon stále neobsahuje záruky, které by zabraňovaly bezdomovectví. Nejedná se o čistě subjektivní rozhodnutí žalobce nevyříditi si vlastní doklady, ale o objektivní situaci, ve které mu na základě platných zákonů hrozí ztráta občanství. Žalobce coby žadatel o mezinárodní ochranu (a dříve držitel víza strpění) nemůže kontaktovat orgány země svého původu. Právě proto, že tak několik let neučinil, reálně hrozí, že již nyní je osobou bez státní příslušnosti, aniž by ji mohl opětovně získat. Pouze na základě toho, že žalobce nedisponuje potvrzením o pozbytí státního občanství, nelze dovozovat, že jej nepozbyl. Žalovaný odkazuje na možnost žalobce dodatečně se zapsat do konzulární evidence a uvést důvody hodné zvláštního zřetele, jako je např. absence konzulárního úřadu v zemi pobytu. Není však jasné, odkud žalovaný tyto informace čerpá. Nelze tvrdit, že by již okolnost, že v Česku není uzbecké velvyslanectví, vedla k tomu, že žalobce splní podmínku tvrdit důvody hodné zvláštního zřetele.
28. Rozhodnutí žalovaného je v části týkající se otázky žalobcova občanství nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Osoby bez státního občanství se v Uzbekistánu potýkají s řadou problémů, včetně omezeného přístupu ke zdravotní péči, vzdělání a zaměstnání. Mnozí žijí v chudobě a vyloučení. Bez státního občanství nemohou využívat mnoho základních

občanských práv a svobod, jako je například hlasování, cestování nebo přístup ke spravedlnosti. Žalobce nebude mít přístup k žádným dávkám sociální podpory, nedostane žádný důchod. Ocitne se tak bez jakýchkoliv prostředků, zároveň bez dokladu nebude mít možnost sehnat jakékoliv zaměstnání a opatřit si prostředky k živobytí. Žalovaný se například ani nepokusil získat informace, zda by žalobce v případě návratu měl nárok na případnou sociální podporu apod.

29. V rozporu s názorem krajského soudu žalovaný nepřihlédl k tomu, že v minulosti vydal závazné stanovisko, podle kterého vycestování žalobce do Uzbekistánu není možné. Podle Krajského soudu v Praze měl žalovaný vysvětlit, proč existenci skutečného nebezpečí vážné újmy posoudil oproti dřívějšímu závaznému stanovisku odchylně. A uvést a náležitě odůvodnit všechna kritéria, která jej k takovému posouzení vedla. Nyní žalovaný toto závazné stanovisko sice založil do spisu, ale hodnotí jej bez jakékoli vazby na žalobcův případ. Nevysvětluje, co se změnilo ve vztahu k možnosti žalobcova vycestování.
30. I dostupnost zdravotní péče v Uzbekistánu žalovaný hodnotí nedostatečně, bez vazby na žalobcův případ. Léčba sice může být v Uzbekistánu dostupná, je ale velmi nákladná. V praxi by pro žalobce, který by si jen stěží našel zaměstnání, dostupná nebyla.
31. Žalovaný bagatelizuje obavu žalobce z návratu do vlasti v souvislosti s vraždou jeho syna. I v tomto ohledu mu Krajský soud v Praze vytkl nedostatečně zjištěný skutkový stav. Tuto vadu ale žalovaný neodstranil. Vše, co k tomu v rozhodnutí uvádí, je že žalobce nevysvětlil, proč by jemu samotnému mělo něco hrozit. Kromě toho zpochybnil, že by policejní orgány měly něco společného se smrtí žalobcova syna. Žalobce odkazuje na judikaturu, ze které plyne, že žadatel nemá povinnost prokazovat svůj azylový příběh jinak než věrohodnou výpovědí. Je naopak povinností žalovaného, aby v pochybnostech shromáždil důkazy zpochybňující věrohodnost žadatele. To analogicky platí i na věrohodnost týkající se žalobcova zdravotního stavu nebo okolností smrti jeho syna. Žalovaný měl možnost provést se žalobcem doplňující pohovor, to ale neudělal. Místo toho vycházel pouze z velmi obecného pohovoru, který trval asi 50 minut.
32. Ohledně humanitárního azylu se žalovaný dopustil stejných chyb, jaké mu vytýkal Krajský soud v Praze. Opět nevyložil pojem důvody hodné zvláštního zřetele a nezohlednil vše, co v řízení vyšlo najevo. Jednotlivé problémy, o kterých žalobce mluvil, žalovaný hodnotí izolovaně a nikoli ve vzájemném kontextu. Nehledí na něj jako na invalidní osobu vysokého věku, s mnoha zdravotními problémy, bez dokladů a přístupu k možnosti práce nebo důchodu v případě návratu do vlasti. Žalovaný se nezamýšlí nad tím, zda tyto okolnosti nezakládají důvod hodný zvláštního zřetele. Především přehlíží žalobcův věk, který se blíží důchodovému věku v Česku. I podle odborné literatury mezi případy, ve kterých je udělení humanitárního azylu na místě, patří právě vysoký věk žadatele nebo jeho zdravotní problémy.

VI. Vyjádření žalovaného k doplnění žaloby

33. Doplnění žaloby podrobněji rozvádí žalobní body a někdy jde i nad jejich rámeček. Žalovaný nesouhlasí s tím, že by dostatečně nedodržel závazný právní názor krajského soudu. K jednotlivým žalobním bodům se již vyjádřil.
34. Žalovaný rozumí tomu, že žalobce vnímá jeho závěry jako nepříjemné. Svoji pobytovou situaci však musí řešit v souladu s příslušnými právními předpisy. Pokud se žalobce ani nepokusil obstarat si uzbecké doklady nebo zjistit, jak je to s jeho státním občanstvím, nelze

spekulovat o možných následcích v případě jeho návratu do vlasti. Ani otázka existence rodinných vazeb není důvodem pro udělení mezinárodní ochrany bez dalšího, zejména pokud si žalobce může zajistit pobytové oprávnění prostřednictvím zákona o pobytu cizinců.

VII. Posouzení věci krajským soudem

35. Žaloba je *důvodná*.
36. Úvodem krajský soud předesílá, že žalobce ve své původně podané žalobě vznášel pouze námitky ve vztahu k neudělení humanitárního azylu (§ 14 zákona o azylu) a doplňkové ochrany pro porušení mezinárodních závazků v případě jeho vycestování [§ 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu].
37. Teprve v replice/doplnění žaloby žalobce vznáší námitku, že žalovaný nedostatečně zjistil skutkový stav ohledně obavy žalobce z návratu do Uzbekistánu v souvislosti s vraždou jeho syna. I námitku, že žalovaný dostatečně nezdůvodnil, proč již vycestování žalobce do Uzbekistánu nebrání překážky, které žalovaný v minulosti konstatoval. Tyto námitky jsou však nepřípustným rozšířením žalobních bodů, které lze uplatnit pouze v rámci lhůty pro podání žaloby (§ 71 odst. 2 soudního řádu správního). Koncentrace řízení obecně dopadá i na azylové věci. Pouze v případě nových skutečností, které nastanou po vydání rozhodnutí žalovaného, může krajský soud s ohledem na čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice tuto zásadu prolomit. Žalobce však měl možnost vznést uvedené námitky již v původně podané žalobě.
38. Krajský soud proto bude přezkoumávat rozhodnutí žalovaného pouze v rozsahu neudělení humanitárního azylu a doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Nejprve se ale zaměří na otázku státní příslušnosti žalobce, která s oběma přípustnými žalobními body souvisí.

a. Ke státní příslušnosti žalobce

39. Žalobce ve správním řízení i nyní v žalobě upozorňuje na to, že by se v případě návratu do Uzbekistánu mohl stát osobou bez státní příslušnosti. Poukazuje přitom na uzbecký zákon o státním občanství, ze kterého plyne, že státní občanství Uzbekistánu lze pozbyt, pokud osoba trvale žije v zahraničí a bez závažných důvodů se po dobu sedmi let nezapsala do evidence konzulárního úřadu (čl. 25). Žalovaný však oponuje, že žalobce nedoložil žádný oficiální dokument, který by potvrzoval, že pozbyl uzbecké státní občanství. Kromě toho uzbecký zákon (čl. 27) umožňuje, aby občan požádal u konzulárního úřadu o zařazení do stálé konzulární evidence i dodatečně. V případě důvodů hodných zvláštního zřetele (mezi které patří i absence konzulárního úřadu v zemi pobytu) ho pak lze do stálé konzulární evidence zařadit.
40. Krajský soud předesílá, že skutečnost, že žadatel o mezinárodní ochranu je osobou bez státní příslušnosti, sama o sobě není důvodem pro udělení mezinárodní ochrany. Česká právní úprava zná samostatné řízení o přiznání osoby bez státní příslušnosti (viz § 170d zákona o pobytu cizinců). V souladu s Úmluvou o právním postavení osob bez státní příslušnosti v něm umožňuje udělit cizinci bez občanství pobytové oprávnění.
41. Na druhou stranu ale lze obecně souhlasit s Krajským soudem v Praze, že by se mohlo jednat o skutečnost, která by ve spojení s dalšími okolnostmi žalobcova života potenciálně mohla

vést k naplnění důvodů pro udělení humanitárního azylu či doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu.

42. Krajský soud však musí ve výsledku dát za pravdu žalovanému, že ze shromážděných podkladů neplyne, že by žalobce byl osobou bez státní příslušnosti. Nebo že by bylo pravděpodobné, že se jí stane v případě návratu do Uzbekistánu. Z právních předpisů, jejichž překlad si žalovaný obstaral (zákon o státním občanství a výnos prezidenta) sice skutečně plyne, že osoby žijící v zahraničí, které se po určitou dobu nezapíší do evidence konzulárního úřadu, mohou pozbyť státní občanství. Neděje se tak ovšem *ex lege* ale teprve rozhodnutím prezidenta. Podstatné také je, že absenci konzulárního úřadu v zemi pobytu zákon výslovně považuje za důvod hodný zvláštního zřetele, který umožňuje dodatečný zápis občana Uzbekistánu do evidence konzulárního úřadu. Žalobce tedy má k dispozici způsob, jakým by mohl předejít tomu, aby pozbyl státní občanství.
43. Kromě toho *Informace Centra informací o zemích původu a analýza v oblasti migrace švédské migrační rady z prosince 2020*, která je součástí spisu a která se týká návratu uzbeckých občanů do Uzbekistánu, uvádí, že příslušné ustanovení uzbeckého zákona o státním občanství umožňující odebrání občanství při dlouholetém pobytu v zahraničí se v praxi nepoužívá. I s ohledem na obecné uvolnění opatření týkajících se regulace migrace, které v minulosti byly důvodem znemožňujícím žalobcův návrat, proto krajský soud v tuto chvíli nevidí jako příliš pravděpodobné riziko, že by se ze žalobce mohla stát osoba bez státní příslušnosti.

b. Humanitární azyl

44. Humanitární azyl lze podle § 14 zákona o azylu udělit v případě hodném zvláštního zřetele. Zákonodárce tak při úpravě podmínek pro udělení humanitárního azylu zvolil kombinaci neurčitěho právního pojmu *případ hodný zvláštního zřetele* a následného správního uvážení (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu již ze dne 19. 7. 2004, č. j. 5 Azs 105/2004-72). Vzhledem k této konstrukci musí žalovaný nejdříve interpretovat neurčitý právní pojem *případu hodného zvláštního zřetele* a posoudit jeho naplnění v konkrétní věci. Pokud dojde k závěru o naplnění tohoto pojmu, provede správní uvážení, jak mu ukládá zákon, při němž vybere jednu ze dvou alternativ rozhodnutí – udělení či neudělení humanitárního azylu. Naopak, jestliže se o případ hodný zvláštního zřetele v konkrétní věci nejedná, není tu vůbec prostor pro jakoukoliv úvahu správního orgánu o udělení humanitárního azylu. Tuto formu azylu v takovém případě udělit nelze (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 1. 2015, č. j. 1 Azs 200/2014-27, bod 28).
45. Rozlišování mezi oběma fázemi rozhodování žalovaného o (ne)udělení humanitárního azylu má zásadní význam pro jeho přezkum soudem. Na rozdíl od omezeného soudního přezkumu správního uvážení (§ 78 odst. 1 druhá věta s. ř. s.) *výklad neurčitěho právního pojmu a jeho aplikace na konkrétní skutkový stav podléhají plnému meritornímu přezkumu soudem* v souladu s § 75 s. ř. s. Zruší-li tedy soud rozhodnutí žalovaného, pak ho v dalším řízení podle § 78 odst. 5 s. ř. s. váže výklad neurčitěho právního pojmu, jak jej provedl soud, i posouzení, zda skutkové okolnosti případu tento pojem naplňují či nikoliv (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 1. 2015, č. j. 1 Azs 200/2014-27, č. 3200/2015 Sb. NSS, bod 29).

46. Krajský soud v Praze v tomto ohledu žalovanému vytýkal, že nevyložil neurčitý právní pojem *případ hodný zvláštního zřetele*. Proto nedostatečně posoudil, zda žalobcův případ takovým je. Nyní však již žalovaný vytýkané vady dostatečně odstranil.
47. Lze souhlasit s odkazem žalovaného na rozsudek Nejvyššího správního soudu, podle kterého povinnost interpretovat neurčitý právní pojem *případ zvláštního zřetele hodný* neznámá podat vyčerpávající výčet případů, na které § 14 zákona o azylu potenciálně dopadá. Takový postup by se přičil účelu tohoto ustanovení, kterým je možnost azyl poskytnout i v situacích, ve kterých tu nejsou důvody podle § 12 a § 13 zákona o azylu, ale bylo by v nich přesto nehumánní azyl neposkytnout (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2017, čj. 5 Azs 62/2016-87).
48. Žalovaný poté odkázal i na judikaturu, ze které plyne, že mezi obvyklé případy hodné zvláštního zřetele patří udělování humanitárního azylu osobám zvláště těžce postiženým či nemocným nebo osobám přicházejícím z oblastí postižených humanitární katastrofou. Následně žalovaný dospěl k závěru, že za důvod hodný zvláštního zřetele nelze obecně považovat rodinné vazby cizince na území Česka. A tím spíš takovým důvodem není skutečnost, že žalobci v Česku umřela manželka. Poté se žalovaný poměrně detailně věnuje zdravotním problémům žalobce a dostupnosti jejich léčby v Uzbekistánu. Vysvětluje, proč zdravotní stav žalobce nepovažuje za natolik vážný, aby mohl naplnit pojem *případu zvláštního zřetele hodného*. Žalovaný dokonce zmiňuje judikaturu Evropského soudu pro lidská práva (byť by bylo na místě, aby žalovaný uvedl odkaz na konkrétní rozsudek), která brání navrácení nemocného cizince pouze naprosto výjimečně.
49. Je nepochybné, že žalobce je nemocný. Trpí zejména problémy se srdcem, které doprovází vysoký krevní tlak. Žalobce je invalidním v I. stupni invalidity. Kromě toho má deprese a úzkosti. Životní situace žalobce je jistě nezáviděníhodná a krajský soud lidsky rozumí tomu, proč chce zůstat v Česku. Krajský soud však musí dát za pravdu žalovanému, že žalobcův zdravotní stav, který jej v životě zřejmě omezuje nejvíc, není natolik vážný, aby činil jeho případný návrat do vlasti nehumánním. Ani ve spojení s dalšími smutnými okolnostmi jeho života. Zároveň ani žalobcův věk není až natolik vysoký, aby (byť i ve spojení s jeho zdravotním stavem) představoval důvod hodný zvláštního zřetele.
50. Pokud tedy jde o posouzení, zda případ žalobce je hodným zvláštního zřetele a zda by u něj mohl existovat důvod pro udělení humanitárního azylu, pak musí krajský soud bohužel souhlasit se žalovaným, že tomu tak není.

c. Doplňková ochrana

51. Jedním z důvodů, pro které Krajský soud v Praze zrušil předchozí rozhodnutí žalovaného, byla jeho nepřezkoumatelnost ve vztahu k posouzení otázky, zda by vycestování žalobce nemohlo představovat porušení mezinárodních závazků Česka. V takovém případě by totiž existoval důvod pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Mezinárodním závazkem, kterému by vycestování žalobce případně mohlo odporovat, je povinnost respektovat soukromý a rodinný život zakotvená (mimo jiné) v čl. 8 Úmluvy.
52. Krajský soud v Praze žalovanému vytkl že nevzal v potaz jednotlivé skutečnosti týkající se především předchozího rodinného života žalobce na území Česka, jakož i jeho současného soukromého života, a z toho vyplývajících vazeb žalobce k Česku. Žalovaný měl povinnost vypořádat se s otázkou, zda délka pobytu žalobce v Česku a historie tohoto pobytu (např. příprava k žádosti o povolení k trvalému pobytu či úmrtí jeho dlouholeté manželky v

Česku), znalost českého jazyka a českých reálií, jakož i jím tvrzené sociální vazby, nepředstavují skutečnosti, které mají relevanci pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Krajský soud také považoval za vadu, že žalovaný během pohovoru se žalobcem nesměřoval konkrétní dotazy na jeho integraci a případný zásah do práva na soukromý a rodinný život.

53. Žalovaný však tento pokyn krajského soudu dostatečně nesplnil a vytýkané vady neodstranil.
54. Ustanovení § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu, které zákonodárce do zákona doplnil nad rámec kvalifikační směrnice, typicky míří právě na situace, ve kterých by vycestování cizince nebylo možné s ohledem na respektování soukromí a rodinného života (viz důvodovou zprávu k zákonu č. 165/2006 Sb.). Z judikatury pak plyne, že samotná existence rodinného nebo soukromého života automaticky neznamená povinnost udělit doplňkovou ochranu za účelem jeho realizace. Nejvyšší správní soud ve své rozhodovací činnosti rozlišuje, zda se cizinci upírá jeho rodinný život existující v Česku (k případnému porušení čl. 8 Úmluvy v takovém případě dochází již samotným vyhoštěním, resp. vycestováním), či zda se mu upírá v zemi původu (v takovém případě by se spustil extrateritoriální účinek čl. 8 Úmluvy; srov. shrnutí judikatury v rozsudku ze dne 6. 8. 2010, č. j. 2 Azs 24/2010-90, bod 29).
55. Důvod pro udělení doplňkové ochrany bude existovat zejména ve druhém z uvedených případů. Samotné vycestování z území Česka, které se zároveň nepojí se zákazem vstupu (jako je tomu u správního vyhoštění), bude porušovat čl. 8 Úmluvy jen výjimečně. *Bude se jednat o případ, ve kterém by si žadatel vytvořil na území Česka takové rodinné či osobní vazby, že by nepřiměřeným zásahem do tohoto rodinného či soukromého života byla již nutnost pouhého vycestování* (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 11. 2008, č. j. 5 Azs 46/2008-71). Je nutné zkoumat, zda s ohledem na stupeň integrace žadatele (případně jeho rodinných příslušníků) v Česku, bude možné vyloučit pravděpodobnost reálné zpětné integrace v zemi původu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 2. 2019, č. j. 5 Azs 235/2018-32, bod 19).
56. Z judikatury také plyne, že při posuzování možnosti přenést soukromý nebo rodinný život žadatele do země původu nestačí pouze konstatovat, že žadatel a jeho rodinní příslušníci mají státní občanství země původu a mohou tam odcestovat. Žalovaný se naopak musí zabývat nejen případnými právními, ale i faktickými překážkami takového kroku, mezi něž by mohl patřit např. nedostatek finančních prostředků spojený s absencí sociálních a rodinných vazeb v zemi původu. Pokud takové překážky existují, měl by žalovaný také zkoumat, zda žadatel má možnost získat jiné pobytové oprávnění na území Česka, než je mezinárodní ochrana (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2013, č. j. 5 Azs 7/2012-28).
57. Posuzování možného porušení čl. 8 Úmluvy není vůbec jednoduchý úkol. Žalovaný musí zohlednit mnoho skutečností týkajících se osobního a rodinného života žadatele a na pomyslných váhách poměřit negativní dopad rozhodnutí na soukromý a rodinný život cizince oproti veřejnému zájmu na daném rozhodnutí (např. ochrana veřejného pořádku či veřejné bezpečnosti, předcházení zločinnosti, resp. ochrana práv a svobod jiných).
58. Podle judikatury Nejvyššího správního soudu lze i ve věcech týkajících se doplňkové ochrany podle § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu k tomuto poměřování použít kritéria dovozená v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva v kontextu povinnosti vycestovat a čl. 8 Úmluvy (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 2. 2013, č. j. 8 Azs 27/2012-65, bod 26).

59. Těmito kritérii jsou: (1) povaha a závažnost dotčeného veřejného zájmu (např. závažnost porušení veřejného pořádku či trestného činu spáchaného cizince); (2) délka pobytu cizince v hostitelském státě; (3) doba, jež uplynula od porušení veřejného pořádku či spáchání trestného činu a chování cizince v průběhu této doby; (4) rodinná situace cizince (např. doba trvání manželství a jiné faktory vyjadřující efektivnost rodinného života); (5) skutečnost, zda cizinec založil rodinný život až poté, co dotčené osoby věděly, že cizinec pobývá v dané zemi nelegálně, a že je proto jejich rodinný život od počátku nejistý; (6) počet dětí a jejich věk; (7) rozsah, v jakém by byl soukromý a/nebo rodinný život cizince narušen; (8) rozsah sociálních a kulturních vazeb na hostitelský stát; (9) imigrační historie cizince (např. porušení imigračních pravidel v minulosti); a (10) věk a zdravotní stav dotčeného cizince.
60. Všechna uvedená kritéria je třeba vždy posoudit ve vzájemné souvislosti a porovnat zájmy jednotlivce na setrvání v zemi s opačnými zájmy státu (např. těmi vypočtenými v bodě 57 výše). Zároveň je zřejmé, že ne v každé situaci budou všechna kritéria relevantní. Proto není v každém případě nutné se zabývat všemi z nich. Na druhou stranu jde o výčet demonstrativní. Jsou-li tedy relevantní, pak je třeba vzít v potaz i další skutečnosti. V obecnosti jde o to, aby žalovaný řádně posoudil veškeré relevantní dopady do rodinného a soukromého života cizince na straně jedné a sílu veřejného zájmu na straně druhé.
61. Žalobce (a předtím také Krajský soud v Praze) pak správně zdůrazňuje, že čl. 8 Úmluvy dopadá i na cizince, kteří nemají v Česku rodinu. *Pokrývá totiž také právo na soukromý život, které zahrnuje aspekty sociální identity a právo na vytváření a rozvíjení vztahů s jinými lidskými bytostmi a vnějším světem* (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 7. 2013, č. j. 6 Azs 15/2013-35, srov. také rozsudek velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva ze dne 9. 10. 2003 ve věci *Slivenko proti Lotyšsku*, č. 48321/99, § 94-98, odkud plyne, že i ochrana soukromého života je v kontextu hrozícího vycestování součástí garancí čl. 8 Úmluvy). Výše uvedené požadavky na posuzování podmínek pro udělení doplňkové ochrany pro rozpor s mezinárodními závazky se proto uplatní i v případě, že žadatel nemá v Česku rodinu.
62. Žalovaný však posouzení dopadů neudělení mezinárodní ochrany do soukromého života žalobce značně podcenil. Ve svém rozhodnutí pouze selektivně zohlednil skutečnosti svědčící v neprospěch žalobce. Komplexní posouzení dopadů rozhodnutí do žalobcova života a poměrování těchto dopadů s veřejným zájmem však krajský soud v rozhodnutí žalovaného nenalezl.
63. Žalovaný zohlednil jen to, že před podáním žádosti o mezinárodní ochranu žalobce neměl ubytování, aktivně neřešil svůj neoprávněný pobyt a většinu svého života stejně prožil v Uzbekistánu. Takovéto zkratkovité posouzení však nestačí. Obzvláště vzhledem k tomu, že nedostatečné posouzení otázky rozporu vycestování žalobce z Česka již jednou bylo důvodem ke zrušení rozhodnutí žalovaného. A také vzhledem k tomu, že tento důvod pro případné udělení doplňkové ochrany je v případě žalobce jediný ve hře.
64. Žalobce přitom ve správním řízení poukazoval na několik skutečností, pro které považuje své vycestování z Česka za nepřiměřený zásah do svého soukromého života. Zdůrazňoval zejména délku života v Česku (nyní již téměř 17 let), že mu zde umřela manželka, svůj věk, zdravotní stav, absenci sociálních a rodinných vazeb v Uzbekistánu, že mluví česky a že se považuje za integrovaného v zdejší společnosti.
65. Z rozhodnutí žalovaného však neplyne, že by žalovaný těmito skutečnostem přikládal jakoukoliv relevanci. Je sice pravdou, že délka pobytu cizince na území hostitelského státu sama o sobě není dostatečným důvodem, který by miskou vah převážil na stranu cizince a

jeho nucený návrat do země původu by se automaticky stal nepřiměřeným. I podle judikatury Evropského soudu pro lidská práva je délka pobytu pouze jedním z kritérií, která správní orgány musí zohlednit (viz např. nedávný rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 11. 4. 2023 ve věci *Loukili proti Nizozemsku*, stížnost č. 57766/19, bod 55, ve kterém ani skutečnost, že stěžovatel žil na území Nizozemska od mladého věku po dobu více než 40 let, nevedla k tomu, aby soud shledal porušení čl. 8 Úmluvy).

66. Na druhou stranu má však krajský soud za to, že čím déle cizinec pobývá na území Česka, tím citlivěji je třeba přistupovat k hledání odpovědi na otázku, zda by jeho vycestování nebylo porušením práva na respektování soukromého a rodinného života ve smyslu čl. 8 Úmluvy. Byť to nemusí platit vždy, obecně lze předpokládat, že čím delší dobu cizinec v Česku žije, tím intenzivnější sociální, kulturní a případně rodinné vazby si zde vytvoří.
67. Nedostatek silných sociálních nebo soukromých vazeb žalobce na Česko žalovaný dovozuje primárně z toho, že žalobce aktivně neřešil svou pobytovou situaci a neměl adresu pobytu. Rozsah sociálních a kulturních vazeb cizince je jedním z kritérií, které je podle Evropského soudu pro lidská práva nutné zohlednit. Nelze se však omezovat pouze na období těsně předcházející vydání rozhodnutí, aniž by žalovaný hodnotil život žalobce v Česku vcelku.
68. Je pravdou, že žalobce po určitou dobu žil na ulici. Zároveň ale vysvětloval, že ho do této situace dostaly nelehké životní okolnosti, zejména pak smrt jeho syna, krátce následovaná smrtí jeho manželky. Dříve však žalobce měl práci i ubytování. Většinu svého života v Česku měl také platné pobytové oprávnění. Ze správního spisu plyne, že od roku 2006 až do roku 2014 měl dlouhodobý pobyt (nejprve zaměstnaneckou kartu a poté dlouhodobý pobyt za účelem podnikání). Od března roku 2015 do září 2018 měl dlouhodobý pobyt za účelem strpění. Neoprávněně žalobce pobýval v Česku od září 2014 do února 2015 (zhruba 6 měsíců) a poté od října 2018 do začátku dubna 2019 (také zhruba 6 měsíců). *Naprostou většinu svého života v Česku tedy žalobce měl platné pobytové oprávnění.*
69. Je sice pravdou, že si nevyřídil nový cestovní pas poté, co mu ho odcizili. Přišel o něj předtím, než stihl požádat o povolení k trvalému pobytu. Zároveň však vysvětloval, že v Česku není uzbecká ambasáda a bez platného dokladu nemohl vycestovat na ambasádu do Německa. Poté, co žalobce pozbyl pobyt za účelem strpění, se proto nakonec dobrovolně dostavil na cizineckou policii, aby požádal o mezinárodní ochranu. *Žádnou jinou možnost, jak získat pobytové oprávněním totiž cizinci, kteří v Česku pobývají neoprávněně, podle českých migračních předpisů prakticky nemají.*
70. Aby žalovaný mohl řádně posoudit pevnost sociálních vazeb žalobce na Česko, musel by od něj v prvé řadě zjistit mnohem více informací o jeho soukromém životě (zejména ohledně jeho zaměstnání/podnikání, bydlení, sociálních vazeb, trávení volného času apod.) A překážkách v návratu do Uzbekistánu. Již Krajský soud v Praze žalovanému vytýkal, že ze správního spisu nevyplývá, že by žalovaný během pohovoru směřoval konkrétní otázky na žalobce ohledně jeho integrace a případného zásahu do jeho práva na soukromý a rodinný život (srov. bod 37 zrušujícího rozsudku Krajského soudu v Praze).
71. Kromě toho pražský krajský soud kritizoval žalovaného, že součástí spisu nejsou ani podklady z evidencí vedených žalovaným, vztahujících se k pobytové historii žalobce, popřípadě jeho manželky. Žalovaný si sice opatřil informace ohledně pobytové historie žalobce (i jeho manželky). S informacemi, které zjistil, však nijak nepracuje a imigrační historií žalobce se nezabývá. *Zároveň se žalobcem neprovedl doplňující pohovor ohledně vazeb*

žalobce k Česku a možnosti přesunout jeho soukromý život do Uzbekistánu. Přestože ze zrušujícího rozsudku Krajského soudu v Praze plyne, že by bylo namístě, aby tak učinil.

72. Ani skutečnost, že žalobce žil v Uzbekistánu až do svých 48 let, bez dalšího neznamená, že jeho vycestování nemůže představovat nepřiměřený zásah do jeho soukromého života a že se s jeho zpětnou integrací v zemi původu nebudou pojít žádné faktické překážky. Nyní je žalobci 65 let. *Je invalidní v I. stupni invalidity. Zdravotní stav žalobce, jeho vyšší věk a finanční situace mohou být faktickou překážkou ve zpětné reintegraci v zemi, kde již více než 17 let nebyl. Za těchto okolností nestačí pouze stručně konstatovat, že žalobce je dospělý a plně právně způsobilý.*
73. Za nepřipadný krajský soud považuje také odkaz žalovaného na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 5. 2010, č. j. 6 Azs 5/2010-57. Z tohoto rozsudku neplynou pro žalovaného žádné obecnější právní závěry týkající se posouzení dopadu rozhodnutí o neudělení doplňkové ochrany do soukromého života cizince. V dané věci šlo o případ žadatele, který v žádosti o udělení mezinárodní ochrany i v pohovoru mimo jiné uvedl, že opustil svoji vlast z důvodu, že přijel za svou přítelkyní (českou státní občankou), aby se s ní oženil a založil rodinu. S ohledem na konkrétní okolnosti této věci Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že neudělením doplňkové ochrany nedochází k porušení mezinárodních závazků Česka, protože žalobce může svůj rodinný život přenést do země původu.
74. *Z tohoto rozsudku však nelze dovozovat, že neudělením doplňkové ochrany nikdy nemůže dojít k porušení mezinárodních závazků Česka.* Byť i dřívější judikatura Nejvyššího správního soudu vůbec nepovažovala porušení čl. 8 Úmluvy za azylově relevantní (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2007, č. j. 2 Azs 30/2007-69). Přejímala totiž svou dřívější judikaturu k nyní již neexistujícímu institutu překážek vycestování (podle § 91 zákona o azylu ve znění do 31. 8. 2006). Z množství judikatury citované výše je však zřejmé, že tento názor již neobstojí. A pokud žadatel o mezinárodní ochranu v řízení vznesl důvody, které potenciálně mohou mít relevanci z pohledu práva na respektování jeho soukromého a rodinného života, žalovaný tyto důvody nemůže ignorovat, resp. selektivně zohlednit pouze ty, které svědčí pro jeho závěr, že vycestování žadatele mezinárodním závazkům neodporuje.
75. Rozhodnutí žalovaného (na rozdíl od jeho prvního rozhodnutí) nyní sice obsahuje určité věcné odůvodnění závěru, proč vycestování žalobce nepředstavuje rozpor s mezinárodními závazky Česka. *Přesto však nelze říci, že by se žalovaný řádně vypořádal se všemi relevantními skutečnostmi, které v tomto případě vyšly najevo.* Jeho rozhodnutí je proto ve vztahu k neudělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu nadále nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Kromě toho se žalovaný ani nesnažil od žalobce zjistit další skutečnosti, které by pro posouzení dopadů vycestování žalobce do Uzbekistánu mohly mít význam.

VIII. Závěr a náklady řízení

76. Krajský soud s ohledem na výše uvedené přistoupil ke zrušení rozhodnutí žalovaného pro vady předvídané v § 76 odst. 1 písm. a) a b) soudního řádu správního. Jeho rozhodnutí je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů ve vztahu k posouzení otázky, zda by vycestování žalobce do Uzbekistánu neporušovalo jeho právo na respektování soukromého života. Zároveň skutkový stav týkající se okolností ze soukromého života žalobce, které mu brání v návratu do vlasti, bude vyžadovat doplnění.

77. V dalším řízení proto žalovaný bude muset dát žalobci dostatečný prostor k tomu, aby uvedl, jaké důvody týkající se jeho soukromého života mu fakticky brání v návratu a jeho zpětné reintegraci v Uzbekistánu. Zjištěné skutečnosti pak žalovaný bude muset ve světle výše uvedených kritérií (viz bod 59) zhodnotit a posoudit, zda žalobcův návrat do Uzbekistánu nepředstavuje nepřiměřený zásah do jeho práva na respektování soukromého života.
78. Pokud jde o náklady řízení, žalobci jako úspěšnému účastníkovi řízení vzniklo právo na jejich náhradu. Žádné však nevyčísil, proto mu je krajský soud nepřiznal. Žalovanému jako neúspěšnému účastníkovi řízení právo na náhradu nákladů řízení nevzniklo.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu. *Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti tomuto rozsudku odmítne pro nepřijatelnost, pokud nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele.* V řízení o kasační stížnosti musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno dne 17. května 2023

Martin Kopa, v. r.
samosoudce